

Nr.29

PIEKTDIENA

2004.gada 29.oktobris
CENA VIENS PALDIES

“PASACIŅA” OKTOBRĪ

🔹 Oktobra mēnesis – klusais, tumšais veļu laiks, kad daba un cilvēki sadugst. Krāsās valda rudenīgas noskaņas un apcerīgums. Tomēr cilvēki saglabā gaišumu, jo zina, ka tā nav iztukšotība, bet gan piepildītība.

“Pasaciņā” piekļūst skaļas līksmības, tad vērojam un aprakstām sajūtās rudens pazīmes. Vērojot pārāgri uzsnigušo sniega segu, Tīna secina: “Ziema iemēģinājās.” Martas stāsts: “Mēs iegājām skuju koku un lapu koku mežā. Skuju koki bija skujaini, bet lapu koki – lapaini.”

11.oktobrī pie mums viesojās leļļu teātris ar ludziņu “Draudzības skola”. Mazajiem bērniem tā bija pirmā tikšanās ar runājošām lellēm un tā viņiem bija brīnumu pasaule. Lielākie bērni jau izprata teātra būtību. Kitija īsumā par redzēto stāsta tā: “Suns ar kaķi sastrīdējās. Suns pateica ka netic kaķītim, jo pele piespieda neticēt. Pele sagatavoja aploksnītes un visās bija rakstīts par kaķi. Pele ar kaimiņu pelēm sataisīja traci. Viss beidzās laimīgi”.

Oktobra mēneša nogalē pieminēsim Krišjāni Baronu, kuram varam pateikties par pierakstītajām, no aizmirstības pasargātajām latviešu tautas dziesmām. Tautasdziesma jeb Daina ir visas mūsu tautas daudzu paudžu izglābtā atmiņa. Krišjānis Barons ir šīs atmiņas izglābējs.

Bērnodārziņa otrā stāva galerijā ir tapusi Mazās māksla skoliņas dalībnieku oktobra mēneša darbu izstāde “Cik krāsu rudenim?” Ja vēl to neesat apskatījuši un krāsas izskaitījuši, tad atnāciet un saskaitiet!

✍️ Sarma

“PASACIŅAS” INTERVIJAS

Sarunas pēc leļļu teātra izrādes “Darudzības skola”

Kristers – man patika suns, kaķis, pele, pūce. Viņi strīdējās. Beigās kaķis un suns sargāja māju.

Paula – ciemos bija leļļu teātris. Tur bija onkuļi un rādīja leļļu teātri. Darbojās suns ar kaķi. Suns neticēja kaķim, jo pele uzrakstīja. Kaķi sauca Džeris. Kaķis uzrāpās kokā un sargāja māju. Suna paošņāja un juta ka ir saldumi.

Vladislavs – skatījāmies suni, kaķi, peli. Viņi spēlējās. Pele suni kaitināja.

Niks S. – tur pūce bija, pele, kaķis, suns. Vēl bija māja un koki, būda sunim. Viņi draudzējās un tas bija smuki. Man patika suns un kaķis, jo bija draudzīgi.

Marta – suns un kaķis, pūce, pele – mele. Pele bija īsta un visus mānīja. Neviens viņai neticēja. Kaķis ķēra peli. Suns ar kaķi bija draugi. Viņi dancoja.

Samanta – tur bija pelīte, kaķis un sunītis. Kaķis ar suni sastrīdējās.

Lauma – teātris bija par peli Meli, suni Neri un kaķi Džeri. Neris uzdzina savu draugu kaķi kokā. Pele Mele gribēja izēst visu krējuma podu, bet suns ar kaķi neļāva. Visi salaba un viss beidzās.

Andis – man patika leļļu teātris. Tur darbojās kaķis un suns. Viņi dejoja, runājās. Kaķis ķēra peli.

Ričards – pelīte piemānīja suni. Viņa paņēma brīvības grāmatu. Tā bija suņa grāmata. Suns kaķi uztrieca kokā. Pūce uzlidoja kokā un kaķis nonāca lejā. Pele, kaķis un suns dejoja.

Elīna – bija sunītis kaķītis un pelīte. Kaķītis bija smuks. Tas leļļu teātris man ļoti patika.

Anna – kaķis paslēpa suņa brīvības grāmatu. Viņš bija dusmīgs uz kaķi. Kaķis uzkāpa kokā, bet beigās nokāpa no koka.

Antra – bija lellītes, kuras uz rokām var uzmaukt. Viņas darbina onkuļi. Bija pele, suns, kaķis, pūce. Viņi sabārās. Kaķim bija brīvības grāmata. Pele grāmatu saplēsa.

Atis – tās lelles uzmauca uz rokas. Es pirmo reizi redzēju leļļu teātri.

Tīna – onkuļi kustināja lellītes. Tur bija pelīte, sunītis un kaķītis. Viņi dejoja un plēsās, jo pele Mele iedeva sunim vēstules. Beigās viņi sadraudzējās.

✍️ Sarma

◆ **Atkal klepus un iesnas...**

Pirmskolas vecumā bērni ar sasaukstēšanās slimībām slimo aptuveni astoņas reizes gadā, laika posmā no oktobra līdz maijam. Pārslimojot kādu elpošanas ceļu saslimšanu, bērniem rodas imunitāte pret kādu no vīrusiem (kopā to ir ap 100). Ja dzīves pirmajos gados bērns slimos astoņas reizes gadā, tad skolas vecumā tikai piecas. Neuztraucieties, ja bērns tikko izveseļojies, un drīz pēc tam atkal saslimst ar kārtējo elpošanas ceļu iekaisumu. Tie kuri maz slimo agrā bērnībā, vairāk slimo skolas vecumā.

◆ **Vai iesnas ir jāārstē?**

Iesnas ir deguna dobuma gļotādas iekaisums, ko saaukstēšanās gadījumā izraisījis vīruss. Iesnām parasti netiek vēltīta pietiekami liela uzmanība, jo pārliecība “pēc nedēļas iesnas izzudīs bez ārstēšanas” ir pārāk dziļi iesakņojusies cilvēku prātos. Jāatgādina, ka iesnas var būt ne tikai kā patstāvīga slimība, bet arī kā deguna blakusdobumu akūta iekaisuma simptoms un tādēļ, gaidot septiņas dienas, kad iesnas pāries, var iedzīvoties ļoti bīstamās komplikācijās. Neārstētas vai nepareizi ārstētas iesnas bērniem veicina akūtu vidusauss iekaisuma attīstīšanos.

Iesnu gadījumā lietojamu medikamentu grupa ir deguna pilieni, kam piemīt asinsvadus sašaurinošs un to caurlaidību mazinošs efekts. Bet šie medikamenti tiešā veidā neko neārstē. Tos nedrīkst lietot ilgstoši.

Otra grupa ietver dabiskus, uz ārstniecības augu bāzes izstrādātus medikamentus. Tie satur fitoncīdus un citas veselībai labvēlīgas vielas, kas iznīcina vīrusus augšējos elpošanas ceļos.

Vislabākā metode, jūtot tuvojamies iesnas ir sildošas procedūras kāju pēdām: karstas peldes, sinepju plāksteri uz pēdām u.c. Uz kāju pēdām ir bioloģiski aktīvi punkti, kurus kairinot, tiek noņemta augšējo elpošanas ceļu gļotādu, tajā skaitā arī deguna, tūska.

Ja iesnas ir akūtas, tad apmeklēt bērnudārziņu nebūtu ieteicams. Iesnas tomēr ir vīrusu infekcija, kas izplatās ar izdalījumiem no deguna, arī šķaudot, klepojot un apdraud visus bērnus, kuriem ir pazemināta imunitāte.

Materiāli no žurnāliem “Veselība” 10/2004, “Sievietes pasaule” 11/2000

1.oktobrī “Pasaciņā” notika vecāku kopsapulce.

Īsumā svarīgākais:

✓ No psiholoģes *Guntas Dances* pārdomām par mūsdienu ģimeni un bērna vietu tajā:

- visas bērna problēmas ir visas pieaugušo neatrisinātās problēmas;
- sniedziet bērniem klātbūtnes efektu sajūtu līmenī, t.i., ejot kopā ar bērnu dodiet viņam savu roku, jo tādējādi bērns izjūt drošības sajūtu;
- vecāki aizmirst, ka bērnam ir svarīgi tas, ka vecāki izrāda rūpes par viņu. Pretējā gadījumā bērnam rodas sajūta *Es kaut kādā veidā traucēju*.

✓ Tika ievēlēta vecāku padome. Tajā darbosies: Ričarda Aleksa Rozenberga vecāki, Armanda Šulmeistara vecāki, Emīla Lāča mammīte, Annas Jansones mammīte, Maira un Rainera Loiko mammīte, Paulas un Miķeļa Benuža tētis.

✓ Ēdināšanas maksājumu laiks palicis nemainīgs – līdz katra mēneša 15 datumam.

✓ Par darba tērpju:

- ikdienā bērnu jāģērbj tā, kā viņš ietu uz darbu, tātad darba drēbēs, jo bērnudārzā bērnam jādarbojas ar krāsām, plastilīnu, jāēd, jāiet ārā. Dienas beigās apģērbs būs nedaudz netīrs.
- bērnudārzā ir savas svētku dienas, kurās velkam bērniem labās, skaistās drēbes, bet ne ikdienā.
- ja bērnam gādājat apģērbu ziemai, padomājiet, lai tas būtu tāds kurā *nelien* iekšā sniegs – kombinizoni, bikses ar lencēm un vējjaku. Mēteļus – nē, jo tie ir smagi un bērns tajā nevar brīvi kustēties.
- ir nepieciešams apģērbs fizisko aktivitāšu nodarbībām.

✓ Bērns uz bērnudārzu jātved un jāatdod skolotājai vai skolotājas palīdzei. Ir jānorāda persona, kura vēl ir tiesīga izņemt jūsu atvasi no iestādes, ja jūs to nevarāt izdarīt.

✓ Sveicināsim viens otru, lai bērns pārņemtu no mums šo pieklājības normu!

Ineta

Pasaka par vēju

Reiz kādā ciemā dzīvoja Zaķītis ar Ruksīti. Viņi gribēja, lai pūš Vējš, bet Vējš nepūta. Viņi meklēja, kur Vējš pazudis. Viņi skatījās kokos – tur Vējš nebija. Tad, viņi aizbrauca uz ziemeļiem, kur satika Leduslāci. Tas teica, ka par Vēju zināšot Rudens Vīriņš. Rudens Vīriņu Ruksītis un Zaķītis sameklēja Mūrmuižā. Viņš dzīvoja parka krūmos.

Rudens Vīriņš izstāstīja, kur atrast Vēju – augstu,

augstu bērza zaros.

Zaķītis un Ruksītis pa lielajām trepēm uzkāpa bērzā un palūdza, lai pūš Vējš. Vējš apsoliņa pūst, bet tikai tad, kad abi draugi nokāps no bērza.

Paula Gunāra, Marta, Kitija, Antra

Četru gadalaiku septiņas sejas

Gada iedalījums posmos jeb gadalaikos latviešiem vienmēr bijis aktuāls, jo ar gadalaiku miju, dabas cikliskumu vistiešākajā veidā ir saistīts zemkopja gads. Saskaņīgi dzīvojot, būt saskaņā ar dabu un tā ritmiem – tā ir augstākā no mūsu senču gudrībām. Neviena tauta nevar organizēt un veidot savu dzīvi bez laika skaitīšanas un iedalīšanas. Ir ziņas, ka senprūši dienas skaitījuši pēc siksnās iesietiem mezgliem vai birkās iegrieztām īpašām zīmēm – burtām.

Divdaļīgais gads

Vēsturnieku skatījumā senču kalendārā gads sākotnēji ticis dalīts divos lielos posmos, divos laikos – ziemas un vasaras laikā, un vēl viduslaikos saimniecības gadu sāka ar ziemas laika iestāšanos, tas ir, ar Miķeļiem vai Mārtiņiem. Par jaunāku tiek atzīts paradums saimniecības gadu rēķināt no Jūrģiem, tas ir, no vasaras laika sākuma. Šo divu lielo laiku dalījums sīkākos nogriežņos aizsācies ap 13.gadsimtu, kad sāka izcelt pavasari kā sējas un citu lauku darbu sākumu un kā pēdējo arī rudeni. Vēl ap 1900.gadu tautā dzirdēts atzinums, ka bija divi laiki – ziema un vasara, bet rudeni agrāk maz ievēroja.

Astoņas gadskārtas

Tāpat latviešiem pazīstami četri svētki, kas saistīti ar saules stāvokli debess lokā jeb saulgriežiem. Savukārt katrs ceturksnis, sadalīts uz pusēm, arī sakrīt ar zīmīgām pārmaiņām dabā. Tādējādi gada laikā izceļas astoņi notikumi, ko latvieši atzīmē kā gadskārtu svinības. Tie ir Meteņi, Lielā diena, Ūsiņi, Jāņi, Māras, Miķeļi, Mārtiņi un Ziemassvētki.

Gadalaiku sakarā organizēti arī lauku darbi. Par sējas laika sākumu atlidodams vēstīja sējas putns – lakstīgala. Optimālai ražas novākšanas sākums, kas iesākās ar siena pļaušanu, bija tūlīt pēc Jāņiem, un šo laiku zināja pēc “īstās” Jāņu zāles uzziedēšanas. Šī zāle seno zemgaļu un tālaviešu novados bija madara, kuršu un Jersikas novados – nārбуji. Tāpat siena pļaujas sākuma nokavēšana nekādā gadījumā nebija pieļaujama, lai vēlāk neciestu ražas zudumus. Tādēļ mēsļu izvešana, papuves aršana, dārzu ravēšana un citi pavasara darbi pašu interesēs bija noteikti jāveic līdz Jāņiem.

Zvaigžņu punkti

Astronomisko gadalaiku sākumu nosaka Saules atrašanās noteiktās ekliptikas vietās – pavasara punktā, vasaras saulgriežu punktā, rudens punktā un ziemas saulgriežu punktā. Gadu no gada astronomiskais pavasaris parasti iestājas 21.martā, astronomiskā vasara – 22.jūnijā, astronomiskais rudens – 23.septembrī, bet

Astronomiskā ziema – 22.decembrī. tād astronomisko gadalaiku garums ir gandrīz vienāds, bet to sākumu nekādi neietekmē meteoroloģiskie apstākļi un citi uz Zemes notiekošie procesi.

Dabas vēstis

Fenoloģisko jeb bioloģisko gadalaiku sākumu dabā iezīmē kādas noteiktas fenoloģiskās parādības iestāšanās, kas atšķirīgas dažādās ģeogrāfiskās vietās. Bioloģiskais pavasaris sākas līdz ar sniega segas sairšanu un lazdu ziedēšanas sākumu, par bioloģiskās vasaras sākumu iezīmējošām parādībām jāmin rudzu ziedēšanas sākums vai ceriņu, ābeļu un pīlādžu ziedēšanas beigu posms, par bioloģiskā rudens iestāšanos sāk runāt līdz ar viršu ziedēšanas sākumu vai koku lapu dzeltēšanas sākumu, bet bioloģiskās ziemas sākumu, iezīmē sniega segas izveidošanās un miera perioda iestāšanās dabā.

Arī bērzu bioloģiskās fāzes ir vispārpieņemts dabas sezonālo pārmaiņu indikators: bērzi sāk zaļot un ziedēt – sācies pavasaris, sāk nobriest sēklas – sasniegts vasaras vidus, sāk dzeltēt lapas – sācies rudens.

Kalnā kāpu lūkoties

Vai dzeltēja bērzu lapas;

Ja dzeltēja bērzu lapas,

Tad rudens sētiņā.

Termometra vēstis

Ir arī sinoptiskie gadalaiki. Ar tiem saprot katram gadalaikam raksturīgo atmosfēras procesu iestāšanos, okeāniskā vai kontinentālā gaisa masu regulāru ieplūšanu, katram gadalaikam raksturīgo ciklonu vai anticiklonu valdīšanu.

Pēdējā gadsimta laikā pavasara sākuma sezona pagarinājusies par vienu dienu, pavasara vidus kļuvis īsāks par sešām dienām, pavasara beigu sezona pagarinājusies par trīs dienām. Būtiskas izmaiņas skārušas vasaru, jo šis gadalaiks pagarinājies par 20 dienām. Rudens sākums sarucis par 11 dienām, rudens vidus – par vienu dienu, bet par četrām dienām garāks kļuvis rudens beigu gadalaiks. Ziema kļuvusi īsāka aptuveni par 17 dienām.

Gadalaiki, to iestāšanās, ilgums un izmaiņas ir viens no indikatoriem, kas raksturo klimata izmaiņas globālā un lokālā mērogā. Ekosistēmu modeļi liecina, ka turpmākajos 50 gados sezonu ilguma izmaiņas Eiropā varētu variēt 3 mēnešu robežās. Šis apstākļis būtiski ietekmēs ekosistēmas un daudzas svarīgas dzīves jomas – ekoloģiju, lauksaimniecību, cilvēku veselību.

Andris Ģērmanis, ģeogrāfijas doktorands.

Pārpublicēts no žurnāla “VIDES VĒSTIS” 10/2004

"PASACIŅAS" VALODIŅA

◆ 5.gr. bērni sarunājas par negaidīto sniegu un salu brīvdienās.

Tīna saka: "Tur ziema iemēģinājās..."

◆ Lauma noraugās uz lelli, kas neapģērbta sēž leļļu stūrī un nosodoši jautā: "Anna, vai tu pati arī kādreiz esi plika sēdējusi pie galda?"

◆ Sagatavošanas grupas bērni darbojas ar akvareļkrāsām, Jānis uztraukts sauc: "Audzinātāj, paskaties - zemē ūdeņaina varavīksne!"

"PASACIŅAS" PALDIĒS

👉 **PALDIĒS** *Paulas un Miķeļa mammai* par sagādāto iespēju bērniem noskatīties Vara Braslas mākslas filmu "Ūdensbumba resnajam runcim".

"PASACIŅAS" DARBIŅI NOVEMBRIĒ

◆ Seminārs mazbērnu grupu skolotājām PII "Sprīdītis" 08.11.

◆ *Lasām pasakas* bibliotēkā – informācijas centrā 09.11.

◆ *Mārtiņos čigānos ejam...* 10.11.

◆ *"Mana dāvana Latvijai"* Bērnu darbu izstāde 15.- 18.11.

◆ *"Izstaigāju Latvju zemi, pār novadu novadiem"* – Latvijas 86.dzimšanas diena. 17.11.

◆ *Katrīna – kazu bara vadītāja* - sporta izpriecās vēlā rudenī 26.11.

SVEICAM ! ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

❀ DZIMŠANAS DIENĀ

Daudz laimes tev dzimšanas dienā,
Lai saule ar mums tevi sveic,
Šai dienā gadā tik vienā
Vislabākos vārdos teic.

V.Ļūdēns

EMĪLU NIEZERI	07.10.
STAŅISLAVU DUKAĻSKI	11.10.
MIKU ĀBOLIŅU	13.10.
RIČARDU ALENU ROZENBERGU	15.10.
VIOLU TUPIKĒVIČU	16.10.
MĀRU GAILĪTI	18.10.
MAIRI LOIKO	18.10.
LARISU AKULOVU	23.10.
TATJANU SAVURENKOVU	25.10.

❀ VĀRDA DIENĀ

Lai mana egle mežā aug,
Lai kupla aug un zaro,
Lai galotnē tai mēness viz
Un zvaigznes tajā staro

=====

Un lai es pati domās vien
Kā svece tajā degu.

Dz.Rinkule-Zemzare

LĀSMU	01.10.
DAIGU	16.10.
ELĪNU	19.10.
AMANDU	26.10.

"PASACIŅAS" INFORMĀCIJA

◆ Novembrī dzimuši divi diži pasaku meistari – dānis Hanss Kristians Andersens un latvietis Kārlis Skalbe. Pieminot viņu devumu pasaku rakstīšanā, bibliotekāre Gundega novembrī informācijas centrā sagatavošanas grupas bērniem lasīs šo autoru sacerētās pasakas.

